

رادیو سلطان بود

روزگاری روزی

● فرشته رحمانی
پژوهشگر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

دفتر روزنامه‌ها و پلیس تماس گرفتند. این برنامه رادیویی خیلی سریع به شایعه‌ای تبدیل شد که در سرتاسر کشور پیچید، بسیاری از مردم در گوشه و کنار خیابان‌ها ایستاده بودند و نگاهشان به آسمان بود تا شاید گوشه‌ای از این نبرد را ببینند. صنعت رادیویی در این تاریخ «لولو» بی را عرضه کرد که از «لولو»ی هالوین به مراتب ترسناک‌تر بود. پس از پخش نمایش خیالی ولز از رادیو که باعث شد شنوندگان باور کنند

کرد که از شبکه رادیویی CBS و WABC پخش شد. با پخش نمایش موجی از جنون جمعی کشور را فراگرفت. هزاران شنونده باورشان شد که با حمله مریخی‌ها به زمین و کشتار و ویرانی‌های گسترده در نیوجرسی و نیویورک، یک نبرد میان‌سیاره‌ای تمام‌عیار آغاز شده است. خانواده‌ها به وحشت افتادند، ترافیک سنگینی ایجاد و سیستم‌های مخابراتی مختل شد. در شهرهای مختلف هزاران نفر با دفاتر CBS، مقامات رسمی شهر،

یکشنبه ۳۰ اکتبر ۱۹۳۸ ساعت ۸ شب. می‌دانید بچه‌هایتان کجا هستند؟ این تاریخ، برای همیشه به عنوان یک رویداد اثرگذار در تاریخ رسانه‌های جمعی آمریکا به یاد خواهد ماند. درست یک روز پیش از جشن هالوین، در رادیوی آن زمان که منبع اصلی اطلاعات و سرگرمی کشورها بود، اتفاقی کاملاً غیرمنتظره روی داد. یک هنرمند جسور و ماهر به نام اورسن ولز با اقتباس از رمان معروف جنگ دنیاها نمایشی رادیویی پخش

مریخی‌ها با اشعه مرگبار به آمریکا حمله کرده‌اند، دولت آمریکا تصمیم گرفت نظارت بیشتری بر شبکه‌های رادیویی داشته باشد تا این اتفاقات تکرار نشود. اما آنچه که باعث این جنجال عمومی شده بود فقدان نظارت دولت بر شبکه‌های رادیویی نبود، بلکه فضایی بود که برنامه ولز برای شنوندگانش ایجاد کرده بود. ولز با آنکه قبل از پخش برنامه، تبلیغات وسیعی درباره آن انجام داده

و حتی در مقدمه برنامه آورده بود «کلمبیا- پخش CBS و ایستگاه رادیویی وابسته - جنگ دنیاها را تقدیم می‌کند» اما فضای نمایشی ایجادشده آن قدر مهیج و واقعی بود که شنوندگانش را به شدت تحت تأثیر قرارداد و تمام باور آنها را تسخیر نموده بود. فضای دراماتیک غالب بر نمایش آنچنان هراسی بر عموم کشور انداخت که دانشمندان رصدخانه

هاروارد ناچار شدند از طریق رادیو اعلام کنند اساساً در مریخ که ۴۰ میلیون مایل با زمین فاصله دارد هیچ نشانه‌ای از حیات به شکل پیشرفته دیده نشده؛ چه رسد به اینکه از این سیاره به زمین حمله شود. اما واقعیت این بود که تمام رهبران نظامی و مقامات رسمی کشور تحت تأثیر احساسی این برنامه قرار گرفته بودند و باور داشتند که به زودی حمله‌ای صورت می‌گیرد و تمام نشانه‌های ترس، وحشت، میل به مقاومت، استیصال و تقدیرگرایی را که در یک جنگ واقعی بروز می‌کند به نمایش گذاشتند. حتی رهبران نظامی اعلام کردند با توجه به این واکنش گسترده در صورت وقوع جنگ دولت باید با رادیو ارتباط نزدیک داشته باشد و مردم را در جریان اخبار لحظه به لحظه آن قرار دهد. همین امر باعث شد از رادیو استفاده‌های بیشتری شود، کارشناسان دستور دادند تا رادیوهایی با بلندگوهای بزرگ در تمام میدان‌های شهر نصب شود تا کسانی که رادیو ندارند بتوانند از اخبار مطلع شوند.

اورسن ولز که در آن زمان ۲۲ سال داشت با اجرای حرفه‌ای نمایش رادیویی، **جنگ دنیاها** شنوندگان رادیو را حیرت‌زده کرد و یک ملت را به شوک انداخت. او پیش از آن نیز در نقش یک شخصیت رادیویی به نام «سایه» توانسته بود به دفعات شنوندگان کم‌سن‌وسال رادیو را به وحشت اندازد، اما این بار بزرگسالان بودند که به خاطر شوک و جنون به مداوا نیاز داشتند.

منبع:

ماهنامه تخصصی فیلم‌نگار، ۱۳۸۵.

فضای دراماتیک غالب بر نمایش آنچنان هراسی بر عموم کشور انداخت که دانشمندان رصدخانه هاروارد ناچار شدند از طریق رادیو اعلام کنند اساساً در مریخ که ۴۰ میلیون مایل با زمین فاصله دارد هیچ نشانه‌ای از حیات به شکل پیشرفته دیده نشده؛ چه رسد به اینکه از این سیاره به زمین حمله شود.

